

УДК 332.142

А. Ю. Панкова,
к. е. н., доцент кафедри менеджменту, Запорізький національний технічний університет
В. В. Тесленко,
Магістрант кафедри менеджменту, Запорізький національний технічний університет

ГЕНЕЗИС ПОНЯТТЯ МІСТО ЯК ПЕРВИННОГО ЕЛЕМЕНТУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

А. Yu. Pankova,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor Department of Management,
Zaporizhzhya national technical university
V. V. Teslenko,
Master student, Department of Management, Zaporizhzhya national technical university

THE GENESIS OF THE CONCEPT OF THE CITY AS THE PRIMARY ELEMENT OF THE REGIONAL ECONOMY

Розвиток будь-якого суспільства завжди пов'язаний з певною територією. Вивченням просторових аспектів розвитку суспільства займається багато наук, а саме: географія, демографія, соціологія, регіонологія. Проте, дослідження не ставить на меті огляд усіх існуючих наукових поглядів до визначення поняття, а лише тих, що мають відношення до економіки міста, як первинного елементу регіональної економіки.

Глобальні зміни у всіх сферах життя сучасного суспільства змушують по-новому подивитись на багато явищ і процесів, що є невід'ємними компонентами і найважливішими складовими регіонального розвитку. До таких явищ належить регіональна економіка. На думку академіка Гранберга О.Г.: "регіональна економіка вивчає економіку окремих регіонів: об'єктивні передумови економічного розвитку регіону (географічне положення, природно-ресурсний, демографічний, виробничий потенціал, виробничу структуру, соціальну сферу і умови життя, систему розселення і розміщення господарства, механізм функціонування та управління економікою» [1, с.337].

Один із засновників регіональної економічної науки Орешин В.П., вважає, що регіональна економіка «вивчає сукупність економічних і соціальних чинників і явищ, що обумовлюють планове формування і розвиток продуктивних сил і соціальних процесів в регіональній системі країни і кожному регіоні. Раціональне розміщення продуктивних сил розглядається як основа, головна складова частина регіональної економіки» [2, с.19].

На територіальний аспект вказує і Василенко В.М.: «Економічний регіон, являє собою територіально цілісну частину єдиного господарського комплексу із взаємопов'язаними ознаками: характером виробничої спеціалізації й мірою комплексності його розвитку [3, с.23].

The development of any society is always associated with a certain territory. The study of the spatial aspects of society engaged in many sciences, such as geography, demography, sociology, rehionolohiya. However, no study aims to review all existing scientific views to the definition, but only those that are relevant to the city's economy as the primary element of the regional economy.

Global changes in all spheres of modern life bringing a new look at many events and processes that are essential components and essential parts of regional development. These phenomena belongs to the regional economy. According to the academician Hranberh A.H.: "regional economics studies the economy of certain regions, the objective conditions of economic development of the region (geographical location, natural resources, population, production capacity, production structure, social services and living conditions, resettlement and placement system management, operation mechanism and management of the economy "[1, p.337].

One of the founders of regional economics Oreshin V.P., believes that the regional economy "examines a set of economic and social factors and events that contribute to the planned formation and development of the productive forces and social processes in the regional system of the country and each region. The rational distribution of productive forces considered as the basis, the main component of the regional economy "[2, p.19].

On the territorial aspect points and Vasilenko V.N.: "Economic region is geographically integral part of a single economic complex of interrelated features: the nature and extent of production specialization of its complexity [3, p.23].

Ключові слова: регіональна економіка, місто, підсистеми, системний підход.

Keywords: regional economy, the city, subsystem, system approach.

Постановка проблеми. Автори розглядають поняття розвитку регіону як розвитку окремої територіальної системи в часі [4, с.9]. Вказуючи на системний характер регіональної економіки, окремі науковці, з якими погоджується автор, визначають регіональну економічну систему як: «сукупність ресурсів й економічних суб'єктів, взаємопов'язаних й взаємодіючих між собою у сферах виробництва, розподілу обміну й споживання, утворюючих єдине ціле». У такій структурно-логічній економічній системі регіону ключову роль відіграють міста.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу виконаного дослідження склали положення класичної та сучасних теорій регіоналістики та містознавства, праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених і фахівців з питань розвитку економіки міст, як: В. Н. Амідан, С. В. Богачов, В. М. Василенко, В. М.

Гесць, О. Г. Гранберг, С. І. Гречана, Б. М. Гринчель, П. В. Гудзь, Р. А. Джабраїлов, М. І. Долішній, А. П. Сторшина, О. М. Сторов, Б. С. Жихаревич, О. А. Карлова, Н. С. Костилюк, С. Ф. Кучер, О. О. Лук'яненко, Д. С. Львов, В. К. Мамутов, В. І. Ресін, Ю. С. Попков, В. А. Устименко, В. В. Фінагін, К. Шуєсманн та ін.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є вивчення первинної складової регіональної економіки та її головного компоненту - міста, як невід'ємного елементу національної економіки та просторових аспектів розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світова історія свідчить, що міста у всі часи і у всіх народів були центрами розвитку науки, мистецтва, культури, промисловості, транспорту, саме в містах концентрується кращий потенціал учених, художників, письменників, людей інших творчих професій [5, с.5]. Місто є одним з вищих проявів цивілізації, що містить у собі цінності й унікальний досвід людської матеріальної і духовної культури, що допомагає осмислити і об'єктивно оцінити сучасність.

Міста – це невід'ємні елементи національної економіки, тому закони розвитку міст – це проекція загальних законів тієї соціально-економічної системи, в межах якої вони функціонують. Разом з тим, існують і специфічні закономірності розвитку міської економіки, які визначають її конкретну динаміку, формують реальний вектор її розвитку - або у бік підйому, або, навпаки, стагнації. Місто є одним з найбільш складних і багатовимірних об'єктів наукового дослідження, тому проблемам розвитку міст завжди приділялася велика увага у всьому світі. Ними займаються не тільки голови міст і працівники муніципалітетів, але й політичні і господарські керівники, економісти і математики, соціологи і філософи [5, с.27].

Найбільш поширеним визначенням «міста» є населений пункт, значний за розмірами, чисельністю та густотою населення, зайнятого переважно в неаграрних сферах діяльності. За народногосподарськими функціями міста поділяються на монофункціональні (шахтарські, моногалузеві промислові, портові, курортно-рекреаційні, транспортні, наукові, управлінські, культурно-освітні) та багатofункціональні. Місто як населений пункт виявляє себе як частина комплексно заселеної території України, яка склалася внаслідок господарської та іншої суспільної діяльності, має сталий склад населення, власну назву та зареєстрована у порядку, передбаченому законом [6, с. 605-606].

В.Д. Волков стверджує, що на практиці поняття «місто» і «територіальний колектив» («територіальна громада») найчастіше вживаються як синоніми, оскільки не можна говорити про місто, не маючи на увазі жителів, що проживають на його території. Місто необхідно розглядати як форму організації громадян, які проживають на його території, як свого роду "соціальний будинок", в якому вони живуть і працюють, беруть участь в управлінні суспільними справами, задовольняють потреби у предметах споживання, освітніх, культурних, побутових та інших послугах [7, с. 179].

Місто, як адміністративно-територіальна одиниця, є просторовою основою для організації та діяльності місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування. У цьому випадку до структури міста можуть входити інші адміністративно-територіальні одиниці, зокрема, райони в містах, селища й села. Тобто адміністративно-територіальною одиницею є не власне населений пункт і не кожний населений пункт, такою одиницею може бути навіть частина населеного пункту (район у місті) або кілька населених пунктів із навколишніми землями, що перебувають під юрисдикцією єдиної для них територіальної громади та відповідних органів і посадових осіб місцевого самоврядування [8, с.40].

Для визначення міста як об'єкта регіональної економіки недостатньо лише одного бачення. Науковий підхід, методологія наукового дослідження передбачає по відношенню до об'єкта сукупність загальнонаукових і емпіричних методів дослідження. Саме тому в дисертації до визначення суті, змісту і призначення міста використано системний, структурно-логічний, системо-логічний, аналітичний методи, метод синтезу, методи класифікації та організаційно-економічні методи.

У своїх працях В.І. Ресін і Ю.С. Попков пропонують розглядати місто як об'єкт системного підходу: місто являє собою сукупність розміщених на деякій території матеріально-технічних об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення. Матеріально-технічні об'єкти, що включають, житловий фонд обслуговування і відпочинку, взаємодіють з територією й населенням. Наявність цих зв'язків дозволяє використати різні шляхи для визначення основних параметрів узагальненого опису міста, розкриває основні взаємозв'язки між головними компонентами міського середовища, визначає тенденції зміни характеристик міста в процесі його розвитку і, таким чином, дозволяє одержати узагальнений опис його стану в будь-який момент часу. Однак цей опис не дає всебічної картини міських процесів, оскільки відсутні дослідницькі засоби й математичний апарат, що дозволяє виявити повний опис складної міської системи. Місто – специфічне просторове середовище, яке формується в процесі розвитку суспільства і стає матеріальною оболонкою безлічі найважливіших сторін і проявів суспільного життя [9, с.43-44].

Гранберг О.Г., Львов Д.С. теж пропонують досліджувати місто з позиції системного підходу, місто як об'єкт стратегічного управління, можна розглянути як сукупність п'яти взаємозв'язаних підсистем:

- міське господарство, що включає всю інфраструктуру, що забезпечує життєдіяльність міста;
- виробнича сфера, в яку входять всі галузі матеріального виробництва, що виробляють валовий міський продукт;
- соціальна сфера, до складу якої входять всі галузі відтворення і духовного розвитку населення міста;
- фінансово-економічна сфера, що забезпечує макроекономічні пропорції, фінансові зв'язки галузей міста у вигляді бюджету міста;
- управлінська сфера, що включає сукупність муніципальних органів влади і контролю в місті [1, с.335].

До складу кожної макропідсистеми входять 4-8 підсистем, що забезпечують вирішення завдань стратегічного управління міста. Координація галузей економіки на різних рівнях є прерогативою муніципального управління містом. Взаємозв'язок підсистем дозволяє науково обґрунтувати склад підсистем міста на основі теорії організації і спроекувати нову систему управління. Вона може бути основою для системного аналізу міста залежно від масштабу управління, виробничого потенціалу, складу населення і ринкової інфраструктури [1, с.337]. Встановлено, що економіка міста визначається на основі системного підходу як сукупність шістьох взаємозв'язаних підсистем: міське господарство, що включає всю інфраструктуру, що забезпечує життєдіяльність міста; виробнича підсистема, в яку входять всі галузі матеріального виробництва, що виробляють валовий міський продукт; соціальна підсистема до складу якої входять всі галузі відтворення та духовного розвитку населення міста; підсистема міського господарства, що забезпечує макроекономічні пропорції, фінансові зв'язки галузей міста у вигляді бюджету міста; управлінська підсистема, що включає сукупність муніципальних органів влади та контролю в місті; інституційна підсистема та природна підсистема (рис. 1.)

Отже місто – специфічне просторове середовище, яке формується в процесі розвитку суспільства і стає матеріальною оболонкою безлічі найважливіших сторін і проявів суспільного життя [9, с. 124]. Місто можна розглядати як відкриту соціальну та економічну систему, де соціальна підсистема виробляє блага і послуги соціального характеру, а економічна підсистема виробляє матеріальні блага і послуги. Місто – це складна економічна система, що розвивається з урахуванням закономірностей ефективного розміщення виробництва, ринкової спеціалізації та комплексного розвитку, а також раціонального розподілу праці [10, с. 26-39; 11, с. 309]. Економічну підсистему характеризують як організовану сукупність продуктивних сил, які перетворюють вхідні природні матеріальні та енергетичні потоки в вихідні потоки засобів виробництва і предметів споживання [12, с. 304].

Рис. 1. Взаємозв'язок підсистем економіки великого міста

Відтак трансформуємо представлене в літературі визначення економічної системи міста як сукупності всіх видів економічної діяльності людей у процесі їх взаємодії, спрямованої на виробництво, обмін, розподіл і споживання товарів і послуг, а також на регулювання такої діяльності відповідно до мети розвитку регіону [13, с. 214].

А.П. Осітянко пропонує визнати основними системо формувальними факторами моделі міста – населення, природно-антропогенне середовище, простір і економіку. Аналіз структурних зв'язків факторів, що забезпечують функціонування соціально-природної системи міста, дозволяє виділити ті, які управляють розвитком цієї системи, і ті, що залежать від них. При цьому, якщо економічні і просторові фактори повністю керовані з боку суб'єкта управління, то природно-техногенні більшою мірою виконують обмежуючі дії [14, с. 112].

Шведський країнознавець та географ Р. Челлен (1864-1922р.р.) теж вказував на важливість розгляду особливостей управління просторовими системами та сформував цілісний, системний погляд на регіональний простір. Він назвав підсистеми просторової системи: географічний простір, етнічну підсистему, економічну підсистему, соціальну підсистему, адміністративну та юридичну структуру управління [15, с. 57].

В економічній літературі з регіональної економіки наявні й інші підходи до структуризації міського простору. Так, З.В.Герасимчук, зважаючи на функціональну відмінність, пропонує виділити з метою більш деталізованого дослідження міської системи такі п'ять підсистем [16, с. 20-21]:

- житлову просторову підсистему;
- центрально-офісну просторову підсистему;
- промислово-виробничу.

Серед інших існує і погляд на місто як на систему, що розвивається, саморегулюється через поведінку людей, яка включає сукупність антропогенних, технічних, економічних, соціальних підсистем [17, с. 17].

Провідною підсистемою міста виступає його економічний складово. Економіка міста представлена галузевою і територіальною структурою. Галузева структура – це сукупність галузей господарського комплексу, що характеризуються певними пропорціями і взаємозв'язками. У галузевому плані структура єдиного господарського комплексу представлена двома такими сферами, як матеріальне виробництво (виробнича сфера) і нематеріальне виробництво (невиробнича сфера).

Виробнича сфера включає:

- галузі, що створюють матеріальні блага споживачеві промисловість, сільське господарство, будівництво;
- галузі, що надають матеріальні блага споживачеві: транспорт, зв'язок;
- галузі, пов'язані з процесом виробництва у сфері обігу, торгівлі, громадське харчування, матеріально-технічне постачання, збут, заготовки.

Невиробнича сфера – це умовне найменування галузей економіки, результати діяльності яких представляють переважно форму послуг.

До невиробничої сфери відносять:

- житлово-комунальне та побутове обслуговування населення;
- пасажирський транспорт;
- зв'язок (з обслуговування організацій та невиробничої діяльності населення);
- охорону здоров'я, фізичну культуру;
- освіту;
- культуру;
- науку і наукове обслуговування;
- кредитування, кредитування та страхування;
- управління;
- громадські організації [16, с. 125-128].

Територіальна структура регіонального комплексу включає в себе в розрізі адміністративних районів територіальні промислові, сільськогосподарські, транспортні та інші галузеві й міжгалузеві підприємства та утворення, комплекси, зони тощо. Представники майже в усіх наукових шкіль з регіональної економіки вважають, що успішне функціонування господарської системи міста залежить від максимального врахування міських і регіональних факторів та особливостей, де фактори формування і функціонування міської економіки розглядаються як сукупність конкретних умов і обставин, що визначають розвиток і розміщення продуктивних сил на території міста.

Отже, сучасне місто як об'єкт наукового дослідження являє собою певну соціальну систему, тобто активний конгломерат людей, об'єднаних, по-перше, виробничими, розподільними і споживчими функціями в широкому сенсі цього слова. Місто є соціально-економічним утворенням, що забезпечує життєдіяльність проживаючого в ньому населення шляхом надання необхідних соціальних послуг та економічної зайнятості для отримання доходів на оплату цих послуг. Відзначають такі характерні особливості сучасного міста: статистичні: значна за площею територія, висока чисельність і густота населення; виробничі: переважання населення, зайнятого несільськогосподарською працею (у промисловості, торгівлі, науці, культурі, сфері обслуговування тощо); архітектурно-планове: переважання облаштованих забудов, багатопверхових будівель; соціальні: міський спосіб життя, міські стандарти поведінки тощо. Виходячи з вищевикладених ознак, ми визначаємо місто як складне соціально-економічне і територіальне утворення, що характеризується великою кількістю і густотою населення, зайнятого переважно

несільськогосподарською діяльністю, яке веде специфічний для міста спосіб життя [18, с.128-129].

Висновок. Таким чином, сутність міста на основі системного підходу визначається як економічні відносини між виробниками – підсистемами міста – та внутрішніми і зовнішніми споживачами міського продукту, амплітуда впливу яких поширюється на регіон, що дозволяє досліджувати їх як ядро соціально-економічної системи регіону. Сукупність п'яти взаємопов'язаних підсистем: міське господарство, що включає всю інфраструктуру, яка забезпечує життєдіяльність міста; виробнича сфера, в яку входять всі галузі матеріального виробництва, що виробляють валовий міський продукт; соціальна сфера, до складу якої входять всі галузі відтворення та духовного розвитку населення міста; фінансово-економічна сфера, що забезпечує макроекономічні пропорції, фінансові зв'язки галузей міста у вигляді бюджету міста; управлінська сфера, що включає сукупність муніципальних органів влади та контролю в місті [19, с.23].

Література

1. Стратегическое управление: регион, город, предприятие / под ред. Д.С. Львова, А.Г. Гранберга, А.П. Егоршина; ООН РАН, НИМБ. – М.: ЗАТ «Издательство «Экономика», 2004. – 606 с.
2. Орешин В.П. Государственное регулирование национальной экономики / В.П. Орешин. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 255 с.
3. Василенко В.Н. Архитектура регионального экономического пространства: монография / В.Н. Василенко; НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 310 с.
4. Беленький П. Теоретико-методологічні засади регіонального розвитку економіки України / П. Беленький, О. Друтов // Регіональна економіка. – 2006. – №4. – С. 7-17.
5. Устименко В.А. Городская собственность и городское хозяйство / В.А. Устименко; НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 352 с.
6. Конституційне право України: підруч. для студентів юрид. спец. вузів / за ред. В.Ф. Погорілка; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького; 2-е вид., доопр. – К.: Наук. думка, 2000. – 731 с.
7. Управление развитием города (экономико-правовые аспекты) / под ред. В.К. Мамутова, В.В. Финагина, А.М. Серебрякова, В.Д. Волкова и др. – К.: Наук. думка, 1986. – 207 с.
8. Шкабаро В. Поняття міста / В. Шкабаро // Юридична Україна. – 2008. – №5. – С. 37-41.
9. Ресин В.И. Развитие больших городов в условиях переходной экономики (системный подход) / В.И. Ресин, Ю.С. Попков. – М.: Эдиториал УРСС, 2000. – 328 с.
10. Богачев С.В. Исследование эволюционного развития города в контексте формирования научных основ градостроения / С.В. Богачев, М.В. Мельникова // Экономика и право. – 2006. – №2(15). – С. 26-30.
11. Проблемы теории и практики развития городской хозяйственной системы: монография / С.В. Богачев, М.В. Мельникова, А.А. Лукьянченко и др.; НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 381 с.
12. Экономико-математический словарь / сост.: Л.И. Лопатчиков. – М.: Наука, 1987. – 509 с.
13. Мунтян М.А. Глобализация и устойчивое развитие: учеб. пособие / М.А. Мунтян, А.Д. Урсул. – М.: СТУПЕНИ, 2003. – 304 с.
14. Осітнянко А.П. Планування розвитку міста: монографія / А.П. Осітнянко. – К.: КНУБА, 2001. – 379 с.
15. Губина М.В. Основы градостроительного мониторинга и менеджмента: учеб. пособие / М. В. Губина. – К.: ВИРА. – 2002. – 248 с.
16. Герасимчук З.В. Просторовий розвиток міста: монографія / З.В. Герасимчук, Т.О. Ніщик. – Луцьк: ЛНТУ, 2011. – 212 с.
17. Джабраїлов Р.А. Господарська правосуб'єктність міста: теорія і практика: монографія / Р.А. Джабраїлов; НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк: Ноулідж, 2010. – 455 с.
18. Крапивенский С.Э. Социальная философия: учебник для студ. вузов / С.Э. Крапивенский. – М.: ВЛАДОС, 1998. – 312 с.
19. Кваснюк Б. Структурная перестройка экономики и ее ресурсы / Б. Кваснюк // Вопросы экономики. – 2003. – №11. – С. 19-26.

References.

1. Hranberh A.H., L'vova D.S. and Ehorshyna A.P. (2004), *Strategicheskoe upravlenie: region, gorod, predpriyatje* [Strategic management: region, city, company], М.: ЗАТ «Izdatel'stvo «Jekonomika», Russia, 606 p.
2. Oreshin V.P.(2000), *Gosudarstvennoe regulirovanie nacional'noj jekonomiki* [State regulation of national economy], М.: INFRA-M, Russia, 255 p.
3. Vasilenko V.N. *Arhitektura regional'nogo jekonomicheskogo prostranstva: monografija* [The architecture of the regional economic space: monograph], Doneck: ООО «Jugo-Vostok, Ltd», Ukraine, 310 p.
4. Bieliienkyi P. and Druhov O.(2006), "Theoretical and methodological framework for the regional development of Ukraine's economy", *Rehionalna ekonomika*, vol. 4, pp. 7-17.
5. Ustimenko V.A. (2006) *Gorodskaja sobstvennost' i gorodskoe hozjajstvo* [Municipal property and municipal economy], Doneck: ООО «Jugo-Vostok, Ltd», Ukraine, 352 p.
6. Pohorilko V.F. (2000), *Konstytutsijne pravo Ukrainy: pidruch. dlja studentiv yuryd. spets. Vuziv* [Constitutional law of Ukraine: a textbook for students of legal specialty universities], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine, 731 p.
7. Mamutova V.K., Finagina V.V., Serebrjakova A.M. and Volkova V.D.(1986), *Upravlenie razvitiem goroda (jekonomiko-pravovye aspekty)* [The city development management (economic and legal aspects)], Naukova dumka, Kyiv, Ukraine, 207 p.
8. Shkabaro V. (2008), "The concept of the city", *Jurydychna Ukraina*, vol. 5, pp.37-41.
9. Resin V.I. and Popkov Ju.S. (2000), *Razvitie bol'shih gorodov v uslovijah perehodnoj jekonomiki (sistemnyj podhod)* [Development of large cities in transition economies (systematic approach)], М.: Jeditorial URSS, Russia, 328 p.
10. Bogachev S.V. and Mel'nikova M.V. (2006), " The study of the evolutionary development of the city in the context of the development of scientific bases of grooveline", *Jekonomika i pravo*. vol. 2(15), pp. 26-30.
11. Bogachev, S. V., Mel'nikova, M. V. and Lukianchenko, A. A. et al. (2006), *Problemy teorii i praktiki razvitiia gorodskoi khoziaistvennoi sistemy*, [Problems of the theory and practice of economic development of the urban system], monograph, ООО «Yugo-Vostok, Ltd», Donetsk, 381p.
12. Lopatchikov L.I. (1987), *Jekonomiko-matematicheskij slovar'* [Economic-mathematical dictionary], Nauka, Moscow, Russia, 509 p.
13. Muntjan M.A. and Ursul A.D. (2003), *Globalizacija i ustojchivoje razvitie: ucheb. posobie* [Globalization and sustainable development: textbook. manual], STUPENI, Moscow, Russia, 304 p.
14. Ositnianko A.P.(2001), *Planuvannia rozvytku mista: monografija* [Planning city development: monograph], K.: KNUBA, Kyiv, Ukraine, 379 p.
15. Gubina M.V.(2002), *Osnovy gradostroitel'nogo monitoringa i menedzhmenta: ucheb. Posobie* [Fundamentals of city planning monitoring and management: textbook. manual], K.: VIRA, Kyiv, Ukraine, 248 p.
16. Herasymchuk Z.V. and Nishchuk T.O. (2011), *Prostorovyi rozvytok mista: monografija* [The spatial development of the city: monograph], LNTU, Lutsk, Ukraine, 212 p.
17. Dzhabraiilov R.A. (2010), *Hospodarska pravosubiektnist mista: teoriia i praktyka: monografija* [Economic personality of the city: theory and practice: monograph], Noulydzh, Donetsk, Ukraine, 455 p.
18. Krapivenskij S.Je. (1998), *Social'naja filosofija: uchebnik dlja stud. Vuzov* [Social philosophy: a textbook for students. universities], VLADOS, Moscow, Russia, 312 p.
19. Kvasnjuk B.(2003), "The restructuring of the economy and its resources", *Voprosy jekonomiki*. vol. 11, pp.19-26.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"